

Meža apsaimniekošanas plāns

**Rīga
2012**

IEVADS

Meža apsaimniekošanas plāns (MAP) tiek izstrādāts, lai sekmīgāk īstenotu ilgspējīgu mežsaimniecību. Tas ir izstrādāts, ievērojot valstī pastāvošo likumdošanu, ratificētās starptautiskās konvencijas, Latvijas Meža politiku un Meža uzraudzības padomes (FSC) Principus un Kritērijus. MAP tiek izstrādāts saskaņā ar FSC standartu. Meža apsaimniekošanas darbību plāns izstrādāts laika periodam 2012. - 2021. gadam.

Šis plāns ir sagatavots meža īpašnieku grupai, kurā ietilpst trīs īpašnieki: SIA „IBIZA”, SIA „Valis S” un fiziska persona Mareks Maļinovskis. Tā kā visi īpašumi faktiski pieder vienam īpašniekam, tad visa saimnieciskā darbība, apsaimniekošanas pasākumi, darbinieku pienākumi utt. netiek nodalīti un veikti atsevišķi pa formālajām īpašnieku vienībām. Turpmāk tekstā, runājot par šo grupu, tiks lietots nosaukums „IBIZA”.

SIA „IBIZA” ir dibināts 2001. gadā 20. jūlijā un tā pamatdarbība ir saistīta ar mežu apsaimniekošanu gan savos īpašumos, gan sniedzot pakalpojumus citiem mežu īpašniekiem meža stādīšanas, jaunaudžu kopšanas, meža inventarizācijas un izstrādes jautājumos. Pakalpojumu sniegšana ir uzņēmuma galvenā darbības sfēra.

Kopējā apsaimniekojamā teritorija uz MAP izstrādes laiku aizņem 1456,63 ha, meža zemes sastāda 1140,56 ha, nemeža zemes aizņem 316,09 ha. Pa īpašniekiem sadalījums ir sekojošs:

SIA „IBIZA” 704.08 ha

SIA „Valis S” 283.74 ha

Mareks Maļinovskis 468.81 ha

Kopumā pašlaik uzņēmumā strādā 25 darbinieki. Nepieciešamības gadījumā tiek slēgti līgumi ar apakšuzņēmējiem. Darba devējs ievēro visas ar likumdošanu noteiktās tiesības un pienākumus. Meža apsaimniekošanas plānā ir iekļauta *Kārtība Nr.2 Darba devēju un darba ņēmēju tiesības un pienākumi*, kurā ir noteiktas galvenās tiesības un pienākumi (9. pielikums).

Meža apsaimniekošanas plāns ir publiski pieejams www.ibiza.lv lai informētu sabiedrību par plānotajām meža apsaimniekošanas darbībām.

Apsaimniekojamais īpašums un teritorijas vispārējs raksturojums

Īpašuma statuss

Visas meža platības, kas aprakstītas MAP ir SIA „IBIZA”, SIA „Valis S” un fiziskas personas Mareka Maļinovska īpašumā esoši zemes gabali, kas ir nostiprināti Zemes grāmatā. Pievienotajā īpašumu sarakstā (1. pielikums) ir redzams konkrētais īpašnieks. Īpašumu skaits ir mainīgs. Ja tiek iegādāti jauni īpašumi, tajos tiek ievērota iepriekšējā meža apsaimniekošanas prakse. Ir noteikta kārtība par īpašumu tiesību nostiprināšanu. (8. pielikums).

Īpašuma raksturojums

Kopējā apsaimniekojamā platība sastāda 1456,63 ha. Īpašumu sadalījums pa īpašniekiem redzams tabulā. (1. pielikums) To atrašanās vietas attēlotas kartē.

Īpašumi sastāv no 97 atsevišķiem zemes īpašumiem, kas atrodas 42 dažādos novados un ir izkaisīti visā Latvijas teritorijā. Īpašnieks ir noteicis sabiedrības brīvu pieeju visiem savā īpašumā esošajiem mežiem.

Katram īpašums, kurš iekļaut sertifikācijā ir izgatavots zemes robežu plāns, kurā ir atzīmēti visi īpašumi, kas robežojas attiecīgo meža apsaimniekošanas vienību. Visas robežas ir zināmas un atzīmētas dabā.

Ģeogrāfiskais izvietojums ir ļoti plašs, tādēļ plānojot darbus tiek ņemti vērā arī atšķirīgie klimatiskie apstākļi.

Galvenie koksnes patērētāji

Kopumā 2011. gadā apsaimniekotājs ir realizējis aptuveni 6000 m³ koksnes.

Lielākie mežizstrādes partneri ir SIA “Inčukalns Timber”, SIA “Gaujas koks”, SIA „Bolderāja Ltd”, A/S „Latvijas finieris”, SIA „Sveaskog Baltfor” un citi vietējie uzņēmumi.

Meža apsaimniekošanas mērķi

Lai nodrošinātu mežsaimniecības ilgspejīgu attīstību, ir definēti šādi mērķi:

1. Nodrošināt stabilu peļņu no saimnieciskās darbības.
2. Samazināt saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi.
3. Kļūt par stabilu partneri saviem klientiem, piegādātājiem un pakalpojumu sniedzējiem.
4. Nodrošināt dabas daudzveidības saglabāšanu.

Apsaimniekošanas pasākumi

- ✓ Nodrošināt vienmērīgu ciršanas apjomu;
- ✓ Izvērtējot apstākļus, izvēlēties optimālākais ciršanas modeli;
- ✓ Vismaz 7% no valdījumā esošās platības apsaimniekot kā bioloģiski vērtīgas mežaudzes;
- ✓ Regulāri pilnveidot darbinieku kompetenci par dabas daudzveidības saglabāšanu un ietekmes uz vidi samazināšanu.

Darbības principi pasākumu izpildei

Meža apsaimniekošanas plānā ir izstrādātas vadlīnijas un kārtības, lai sekmīgi veiktu meža apsaimniekošanas pasākumus. Šie dokumenti atrodami pielikumos:

- Dabas vērtību noteikšana mežā 5. pielikums
- Vadlīnijas vides prasībām 3. pielikums
- Vadlīnijas vides piesārņojuma samazināšanai 7. pielikums
- Saimnieciskās darbības novērtēšanas akts 4. pielikums
- Īpašumu tiesību nostiprināšana – 8. pielikums *Kārtība Nr. 1*
- Darba devēju un darba ņēmēju tiesības un pienākumi – 9. pielikums *Kārtība Nr. 2*
- Monitorings par floras un faunas izmaiņām – 6. pielikums *Kārtība Nr. 3*
- Sertificēto produktu izsekojamība – 11. pielikums *Kārtība Nr. 4*
- Par nelikumīgām mežizstrādes, apbūves un cita veida neatļautām darbībām – 13. pielikums *Kārtība Nr. 5*
- Vadlīnijas sadarbībai ar vietējo sabiedrību 14. pielikums
- Apmācība – 15. pielikums *Kārtība Nr. 6*

Tāpat arī mežu apsaimniekotājs ievēro Latvijā spēkā esošos likumus, normatīvos aktus un starptautiski parakstītos saistošos līgumus un to prasības. Atbildīgie darbinieki izmanto internetā pieejamos publicētos likumus piemēram <http://www.likumi.lv/>
Starptautisko konvenciju un direktīvu konspekts pievienots pielikumā. (10. pielikums).

Meža resursi

Katrai meža apsaimniekošanas vienībai tiek veikta meža inventarizācija. Meža inventarizācijā tiek apzināti esošie meža resursi, plānota to ilgspējīga izmantošana. Tiek uzskaitīti meža infrastruktūras objekti – kvartālstīgas, ceļi, grāvji u.c.. Inventarizācijas laikā tiek identificēti dabas objekti – lauces, mitras mikroieplakas, sausās koksnes klātbūtne, dabiskas ūdensteces. Veicot meža apsaimniekošanu, tiek ņemtas vērā šīs īpatnības.

Dabas vērtības

Dabas vērtību saglabāšana un uzturēšana tiek organizēta meža apsaimniekošanas vienības, nevis nogabala līmenī.

Kā **bioloģiski augstvērtīgas mežaudzes** ir noteiktas:

- ✓ meža īpašumi nacionālajos parkos 54,8 ha;
- ✓ meža īpašumi biosfēras rezervātā 57,5 ha;
- ✓ meža īpašumi dabas parku teritorijās 15,6 ha;
- ✓ meža īpašumi ainavu aizsargājamajos apvidos 23,6 ha;
- ✓ meža īpašumi Rīgas jūras līča ierobežotas saimnieciskās darbības zonā 33,20 ha
- ✓ meža īpašumi ar dabas vērtībām (upju palienes, lauces, virsāji, avoti, kritenes, u.c.) 87,4 ha

Kā **augstvērtīgie meži**, šī meža apsaimniekošanas plāna ietvaros, tiek uzskatīti bioloģiski vērtīgie meži. Vietējai sabiedrībai nozīmīgas un augsti rekreatīvi izmantojamas teritorijas meža, apsaimniekošanas vienību nelielo platību dēļ, nav identificētas.

Bioloģiski augstvērtīgie meži uzskaitīti (2. pielikumā). Kartē parādīta to atrašanās vieta. Numuri kartē atbilst numerācijai īpašumu sarakstā.

Meža apsaimniekošanas plānā bioloģiski augstvērtīgās mežaudzes pārsvarā atrodas valstī ar likumu noteiktajās aizsargājamajās un NATURA 2000 teritorijās: Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta neitrālajā zonā, Gaujas nacionālā parka dabas lieguma, ainavu aizsardzības un neitrālajā zonā, dabas parkos „Daugavas loki”, ”Dvietes paliene” „Ogres ieleja”, ainavu aizsargājamajā apvidū „Vestienas aizsargājamo ainavu apvidus”, Rīgas jūras līča ierobežotas saimnieciskās darbības zonā.

Īpašumiem Gaujas nacionālā parka teritorijā ir izstrādāti un ieviesti īpašie dabas aizsardzības plāni.

Līdz šim retās, apdraudētās un īpaši aizsargājamās sugas meža apsaimniekošanas vienībās nav konstatētas. Ir paredzēts, ja uzņēmumā strādājošie meža speciālisti identificē mazpazīstamas augu vai dzīvnieku sugas, tie vērsas Valsts meža dienestā vai pie nozares speciālistiem.

Dabas, kultūrvēsturiskie/arheoloģiskie dabas pieminekļi, ja tādi tiek konstatēti, tiek aizsargāti dabā atbilstoši Latvijā pastāvošajai likumdošanai.

Meža bojājumi

Meža apsaimniekošanas vienībās nav novērota masveidīga meža kaitēkļu savairošanās un slimību izplatība.

Visbiežāk pieaugušas egļu audzes bojā meža kaitēkļi - egļu astoņzobu mizgrauži (*Ips typographus*).

Meža sanitāro stāvokli ietekmē arī bebri, kas veido aizsprostus un dambjus meliorācijas grāvjos, upītēs un strautos.

Nozīmīgi meža ugunsgrēki nav bojājuši meža apsaimniekotāja mežus.

Meža nekoksnes vērtības

Tā kā meža apsaimniekošanas vienības ir nelielas un sadrumstalotas, tām ir īpaši augsta ainaviskā vērtība. Vēsturiski meža īpašnieki atguva bijušos kolhozu mežus, kuri atradās atstātus lielajiem meža masīviem. Mežam piemīt arī gaisa attīrītāja funkcija, augsnes saglabātāja un kultūrvēsturiskā funkcija.

Meža nekoksnes produkti:

- ✓ bērzu un kļavu sulas,
- ✓ ārstniecības augi,
- ✓ ogas,
- ✓ sēnes
- ✓ rieksti,
- ✓ medus,
- ✓ medījumu gaļa,
- ✓ Ziemassvētku eglītes,
- ✓ meijas u.c.

Meža apsaimniekotājs neizmanto meža nekoksnes produktus komerciāliem nolūkiem.

Meža apsaimniekotājs ir noteicis brīvu pieeju saviem mežiem, līdz ar to ikvienam mežā bez maksas ir iespējams vākt meža nekoksnes produktus.

Vietējiem iedzīvotājiem ir iespēja aktīvi atpūsties mežos. Speciālas atpūtas vietas netiek plānotas.

Meža izmantošana

Apsaimniekošanas plānā, meža izmantošanas apjomu noteikšanai, netiek summēti izmantojamie resursi. Katra īpašuma izcērtamais apjoms, tiek noteikts atbilstoši inventarizācijas datiem. Netiek izcirsts viss pieejamais koksnes apjoms. Plānojot izcērtamos apjomus, tiek ņemts vērā arī tirgus pieprasījums pēc konkrētās koksnes materiāliem. 2012. gadā paredzēts aptuveni izcirst Ba 300 m³, A 600 m³, B 2400m³, P 900 m³, E 900m³.

Veicot koksnes iegūvi, tiek izmantoti klasiskie mežsaimniecības principi – galvenās un starpizmantošanas ciršu veidi. Mežizstrādes tehnika tiek izvēlēta atbilstoši meža augšanas apstākļu tipam un klimatiskajiem apstākļiem. Darbos tiek iesaistīti kvalificēti vietējie strādnieki.

Meža atjaunošanas un kopšanas darbi notiek saskaņoti ar meža galveno izmantošanu.

Lai saglabātu bioloģisko daudzveidību veicot meža izmantošanu ir ievērotas prasības vides jautājumos. Tās ir apkopotas 3. pielikumā *Vadlīnijas vides prasībām*.

Ietekmes uz vidi vērtēšana

Pirms katras mežsaimnieciskās darbības, tiek veikts ietekmes uz vidi vērtējums – saglabājamo dabas vērtību (saglabājamo koku, atmirušās koksnes, mitru ieplaku u.c. meža struktūras elementu) apzināšana un dokumentēšana, aizpildot *Saimnieciskās darbības novērtēšanas aktu* (4. pielikums). Darbi tiek kontrolēti arī to izpildes laikā. Šādus aktus paredzēts aizpildīt veicot galveno izmantošanu. Akti tiek saglabāti līdz ar citiem cirsmas dokumentiem.

Monitoringa pasākumu īstenošana

Lai varētu novērtēt meža vispārējo stāvokli un meža produktu ieguves apjomus ir paredzēts veikt atbilstošus monitoringus. Reizi gadā tiek apkopoti dati par meža apsaimniekošanas izmaksām, par meža atjaunošanas apjomiem, par nodarbināto darbinieku skaitu uzņēmumā.

Reizi divos gados tiek veikts monitorings par floras un faunas izmaiņām. Dati tiek apkopoti veidlapā „Dabas vērtību noteikšana mežā” (5. pielikums) (par veidlapas pamatu ņemta Vipulis J. *Bioloģiski augstvērtīgo priežu mežu novērtējums Dienvidkurzemē*: maģistra darbs meža ekoloģijā un mežkopībā. Jelgava: LLU, 2011.) Šis monitorings tiek veikts atbilstoši apstiprinātai *Kārtībai Nr. 3*. (6. pielikums). Monitoringa datu apkopošana tiek uzsākta līdz ar šī plāna apstiprināšanu.

Darba aizsardzība

Latvijas Republikā darba aizsardzības jautājumus regulē spēkā esošais likums “**Par darba aizsardzību**”. Meža apsaimniekotājs stingri ievēro šī likuma prasības un izvirza sekojošus darbības pamatprincipus:

- ✓ cilvēka veselības un dzīvības prioritāte darba attiecībās;
- ✓ darbinieku sociālā aizsardzība arrodslimību un nelaimes gadījumos.

Uzņēmumu darbiniekiem ir pienākums ievērot iepriekš minētos darbības pamatprincipus, LR spēkā esošos darba aizsardzības normatīvos aktus un darba drošības instrukcijas. Ir nozīmēta atbildīgā persona, kas seko līdzi, lai pārējie darbinieki būtu instruēti un ievērotu šīs instrukcijas un likuma normas.

Meža apsaimniekošanas plānā ir ietvertas arī *Vadlīnijas par vides piesārņojuma samazināšanu*. (7.pielikums)

Meža apsaimniekošanas plāna aktualizēšana

Meža apsaimniekošanas plāns tiek izgatavots 10 gadu periodam, tas tiek aktualizēts ik pēc 5 gadiem vai pēc nepieciešamības ātrāk. Tā kopsavilkums ir pieejams mājas lapā www.ibiza.lv un SIA „IBIZA” birojā. Katra atsevišķa īpašuma meža inventarizācija ir neatņemama šī plāna sastāvdaļa. Aktualizēta meža inventarizācijas informācija ir pieejama Valsts meža dienesta datu bāzē MERSIS.